

ГЕНЕЗИС АВТОРИТЕТУ КЕРІВНИКА В УМОВАХ УКРАЇНСЬКОГО МОДЕРНУ ТА ПОСТМОДЕРНУ

У статті простежено генезис авторитету керівника в умовах українського модерну та постмодерну в контексті універсального соціального циклу. Визначено, що епоха модерну відповідає інволюційному періоду універсального соціального циклу, а епоха Постмодерну – його еволюційному періоду.

Ключові слова: соціально-історичний цикл, авторитет, інволюція, еволюція, архетипи.

Епоха сучасного – постмодерного суспільства пов'язана з новими соціальними й психосоціальними проявами, яким притаманна динаміка змін, соціальний релятивізм і світоглядний плюралізм. Механізм суспільної цілісності при цьому забезпечує новий тип – органічної солідарності свідомих і самодостатніх індивідів, які розглядаються як рівноправні суб'єкти єдиного соціокультурного простору, якому властива когерентність і узгодженість соціальних процесів, а також комплементарність як феномен доповнення одного іншим, що, на перший погляд, виглядає несумісним. Дедалі з розвитком (оновленням) сучасного суспільства здійснення глибинного аналізу соціальної реальності стає можливим за допомогою "епохальних" – соціальних циклів, що, власне, і становлять одиницю суспільно-історичного аналізу. У межах саме цих соціальних циклів, у їх цілісному природному змісті виникають, проходять етап становлення, розвиваються й занепадають основні соціальні процеси, а під час перехідних суспільно-історичних епох протидіють різноспрямовані векторні сили суспільного розвитку.

Мета статті – осмислити генезис авторитету керівника в умовах українського Модерну та Постмодерну в контексті універсального соціального циклу.

"Цикл" (від давньогрецького "κύκλος" – коло, окружність) – це сукупність соціальних процесів, що становить кругообіг протягом певного проміжку часу, де послідовність подій супроводжується схожою послідовністю після завершення [4]. Циклічний характер соціальних змін згадується ще в Гесіода в його циклічній зміні "золотого", "бронзового" та "залізних" століть. За Платоном, зміни також мають циклічний характер. Як відомо, творцем теорії історичного кругообігу є італійський філософ епохи Просвітництва Дж. Віко (1668–1744 рр.). Суб'єктом історичного процесу філософ вважав окремі народи, які проходять цикл у своєму розвитку, що охоплює три епохи:

дитинство, юність і зрілість людського роду. Основою циклічності розвитку народів Дж. Віко визначив форму правління в суспільстві – монархія або демократична республіка. Досягнувши вищого ступеня розвитку, людство знову падає на нижній. Концепція циклічності набула подальшого розвитку в працях М. Данилевського (1882–1885 рр.), О. Шпенглера (1880–1936 рр.), А. Тойнбі (1889–1975 рр.) та ін.

Так, українські вчені Е.А. Афонін, Л.Ф. Бурлачук, А.Ю. Мартинов стверджують, що історичний розвиток суспільства як суб'єкта цивілізації здійснюється через реалізацію епохальних циклів, які і є одиницею соціально-історичного аналізу. Циклічна періодизація суспільно-історичного розвитку базується на основі двоєдиного соціально-психологічного процесу розвитку суспільства й особистості. Кожен з епохальних циклів поділяється на два сталі періоди: інволюцію та еволюцію. Інволюції притаманне згортання соціальних процесів у просторі, спрощення соціальної структури та традиціоналізм. Історичним призначенням інволюційного періоду є засвоєння якостей, що були набуті суспільством у попередній період розвитку. Таке суспільство має "закритий" характер і завдяки цьому підтримує соціальну стабільність, солідарність та єдність. Ступінь свободи індивіда в такому суспільстві обмежується впливом колективу. У соціопсихологічній сфері спостерігається поступове засвоєння та використання нових соціальних символів (влади, багатства – матеріальних символів). Для інволюційного періоду циклу зазвичай властивою є діяльність вождів і геніїв. Історичною ознакою еволюційного періоду є набуття суспільством нових соціальних характеристик, у тому числі актуалізація ознак власного попереднього періоду розвитку або атрибутів, властивих суспільствам, які перебувають в історичному розвитку на вищому щаблі. Суспільна рівновага підтримується інноваційними надбаннями. Умовою інноваційної активності в еволюційний період є розкріпачення індивіда й

посилення предметно-когнітивного компоненту в психологічній структурі особистості. Головною характеристикою еволюції стає стабільність змін. Плюралістичними стають норми соціального життя та ієрархія символів. Для еволюційного періоду властивою є діяльність лише талантів [1].

Початок українського циклу Модерн – Постмодерн (кінець XVIII – початок XIX ст.), зокрема його інволюційний період, визначаються специфічними тенденціями державного життя Російської імперії, під владою якої перебувала значна частина українських земель. Такими тенденціями є зовнішня експансія, зміцнення самодержавства й кріпосництво. Водночас революції 1848 р., що охопили більшу частину Європи, внесли докорінні зміни в майбутній устрій Австрійської імперії. “Весна народів” зумовлювалася не лише прагненням до політичних та соціально-економічних реформ, а й ще більше – прагненням до національного суверенітету, що завдало нищівного удару консервативній багатонаціональній імперії. Центром українського національного руху 1848–1849 рр. в Австрійській монархії стала Східна Галичина, а його серцевиною – місто Львів. Під час революції розпочалось реформування суспільного життя на демократичних засадах, і одним із найважливіших її результатів було скасування кріпосництва. Повалення абсолютизму й проголошення Австрії конституційною монархією конституційною грамотою від 25.04.1848 р., декларування демократичних свобод – особистісної, совісті та віровизнання, друку, зборів, організацій тощо, гарантування всім народам монархії недоторканності їх національності й мови, обговорення в загальноімперському парламенті проекту перетворення Австрійської монархії на федерацію вільних і рівноправних націй породили серед галицьких українців великі надії та стимулювали значне пожвавлення українського національного руху й набуття цим рухом політичного характеру. У Львові 02.05.1848 р. група провідних діячів греко-католицької церкви й представників світської інтелігенції утворила Головну Руську (українську) Раду – першу українську легальну політичну організацію. Її керівником став єпископ Григорій Яхимович – людина, надзвичайно мудра й талановита, яка захищала церкву та народ від політичних і релігійних утисків. Так, вітаючи створення політичної організації, митрополит повідав притчу про женця Русина, що встав пізно до роботи на полі, а як став опісля жати, то порівнявся із сусідами, та, поки сонце заходило, він перегнав усіх женців. “Таких Русинів нам треба, – казав він, – бо сонце високо, та сусіди давно в полі, а чим довше ми заспали, тим пильніше беремося до роботи, щоб вони не насміхалися з нас і щоб ми порівнялися з ними” [6]. У цьому зверненні очевидним є відчуття Г. Яхимовичем знакового, перело-

много моменту в житті українського народу та необхідності якнайкраще й ще більше працювати для добра нації. А той, хто краще творить і краще організовує життя, хто власним прикладом підносить інших і виявляє мудрість, той стає провідником і здобуває авторитет.

Авторитет мудрого правителя визнав головною умовою в управлінні державою Й. Міхневич. Мудрий правитель – це індивідуальна особистість, розумна, досвідчена, така, що володіє інтуїцією, здатна знаходити вирішення різноманітних проблем в управлінні державою, уникаючи часом логічних операцій. Безсумнівно, ця характеристика відповідає екстравертності керівника. З огляду на той факт, що суспільство є продуктом взаємодії індивідів, основу якої становить асиміляція людьми установок, вірувань і почуттів інших, тобто повторення різних форм соціального буття, зокрема позитивних, має сформувати якісний тип людини. Ця думка підтверджується характеристиками індивідів періоду, що розглядається. Так, українці Галичини здобули репутацію людей високоорганізованих і суспільно дисциплінованих, особливо порівняно з їх співвітчизниками на сході. Однією з причин того, що галицькі українці розвинули ці риси, була нагода застосовувати їх. Незважаючи на своє невігідне становище порівняно з поляками, після 1861 р. українці Австрії жили за правління конституційної монархії, що надавала їм набагато ширшу свободу слова та асоціацій, ніж це було можливим у Російській імперії. Зростанню організаторської діяльності, яке спостерігалось в Східній Галичині наприкінці XIX – на початку XX ст., сприяла й низка інших чинників. Західні українці зазнавали впливу таких суспільно високодисциплінованих народів, як німці та чехи. Ще безпосередніше впливали на них поляки, які стали на шлях політики “органічної праці”, спрямованої на зміцнення їх спільності шляхом мобілізації та розвитку економічних і культурних ресурсів. Якщо західні українці хотіли змагатися з поляками, вони з усією очевидністю мали б застосувати аналогічний підхід. Звідси й таке гасло народо-вців: “Спирайся на власні сили”. Нарешті, у 1880-х рр. серед західних українців сформувався новий тип керівництва, уособленням якого став громадський діяч. Саме такий тип керівництва, на думку І. Франка, мав закріпитися в суспільстві, що утверджувало б авторитет народної влади.

З другої половини XIX – початку XX ст. М. Драгоманов, В. Вернадський, В. Винниченко, М. Хвильовий, С. Подолинський, М. Грушевський, В. Липинський, Д. Донцов та інші вчені досліджували процеси, що відбувалися в цей час в Україні, зокрема висловлювали погляди на управління державою та авторитет її керівництва. Визначалося, що засобом переходу від імперсь-

кого способу правління до європейських демократичних форм державності є принцип федералізму й децентралізація влади. Сергій Подолинський стояв на позиціях автономно-федеративного централізованого управління суспільно-політичним життям. У такій державі адміністративний апарат не височіє над народом, не діє всупереч йому, оскільки саме народ обиратиме керівників різних рангів. Авторитетність останніх визначатиметься забезпеченням ними потреб у розвитку людства.

Учений, історик і політичний діяч М. Грушевський вважав, що генезис суспільства зумовлюють біологічні, економічні та соціо-психологічні чинники. Його погляди на державу, форми правління й авторитет керівництва поєднуються з роллю героя та народу в історії. Учений обґрунтував ідею демократичної держави як форми правління, що забезпечує свободу особи як складової суспільства, віддаючи перші позиції в керівництві саме народу, а не особі правителя. Протилежною є думка В. Липинського, суттю якої є необхідність сильної влади в руках одноосібного правителя. Ідеальною формою правління в Україні він вважав спадкову монархію на чолі з гетьманом, однак владу останнього повинен обмежувати закон. У такій державі обов'язково має існувати прошарок аристократії, що складатиметься з найдостойніших за своїми здібностями, духом та активною діяльністю представників народу. Безсумнівно, народу завжди потрібні керівники – у державних, політичних і громадських справах часто від рівня їх компетентності, моральності та патріотизму залежить найцінніше. Мірилом значущості керівника зазвичай є не походження чи суспільний стан, а його сила духу, відданості ідеї й обов'язку. Очевидно, що І. Франко, М. Грушевський і В. Липинський – це рушії всіх творчих елементів цілої нації, які вказували шлях у невідоме майбутнє, що, як відомо, є досить непростим. У період, що розглядається, українські землі перебували у складі двох імперій, а саме Австро-Угорщини та Росії. Колоніальна політика Російської імперії, про яку першим заявив М. Міхновський, була продовжена з 1922 р. у складі СРСР, а з 1939 р. в таких умовах опинилася вся Україна.

У ХХ ст. виник “новий антропологічний тип” людини – авторитарний із садистським і мазохістським компонентами, які можна побачити, звертаючись до обставин, що сприяли реалізації авторитаризму й терористичного устрою в СРСР часів сталінської епохи. Позитивне ставлення суспільства до такого устрою відрізнялося самовідданістю, одержимістю та майже містичною вірою людей у можливість побудови ідеального суспільства. При цьому віра в те, що особистісне порівняно із суспільним – це ніщо, утверджувала впевненість у тому, що досягти соціальної справедливості можна будь-

яким способом. Яскравим прикладом реалізації таких переконань став період колективізації та індустріалізації 30–40-х рр. ХХ ст., коли суцільний терор приймався більшістю радянського населення, і бажання міцної руки виявлялося в збереженні ідеї царя або вождя. У цей період авторитаризм фактично розглядали як противагу авторитету “традиції” й “харизми”. Він скоріше приймався як “раціональний” тип авторитету, що відокремлює посаду від людини з її обов'язками і в цілому владу як професійну діяльність “обраних чи призначених” – номенклатуру, як підкреслював колись М. Восленський. І все ж таки це був квазіраціональний тип авторитету, який розширював сферу компетенції керівника, однак підвищував ступінь гнучкості політичної й управлінської систем, що функціонувала згідно з позитивно визначеними принципами та нормами й не залежала від етичних та політичних принципів чи міркувань.

Звернемося до обставин, що сприяли реалізації авторитаризму й терористичного устрою в СРСР часів сталінської епохи. Спочатку був Ленін, потім Сталін, а в період Другої світової війни яскравим прикладом авторитарної особистості є Жуков. Відповідно до зазначеного слухним є висловлювання М. Бердяєва, “що російський народ не хоче бути мужнім творцем, його природа визначається як жіноча, пасивна та покірنا в державних справах... Це підтверджується й російською революцією, де народ залишився духовно пасивним і покірним новій революційній тиранії, але в стані злобної одержимості. Чому вільний духом народ начебто не хоче вільного життя?” [2, с. 5–6]. Напевно, сталінізм, який, прикриваючись комуністичною ідеологією, проголошував рівність і свободу націй, організовуючи геноцид проти них і винищуючи еліту, був упровадженням політики макіавеллізму, яка, як відомо, “народилася” в епоху високого Відродження, що ідентифікується з еволюційним періодом в Італії.

Наприкінці 60-х – на початку 70-х рр. минулого сторіччя в Радянському Союзі спостерігалася активність у дослідженні проблеми авторитету. Цей феномен є предметом міждисциплінарних досліджень, а саме: педагогічних, політичних, соціологічних, психологічних (М.М. Кейзеров [7], В.Д. Комаров [8], В.І. Міхеєв [9], П.П. Посохов [10] та ін.). В.С. Богданов, який досліджував соціально-філософський аспект проблеми авторитету, пропонує таке його найбільш повне та об'ємне бачення. “Свіdomо не порушуючи сфери трансцендентального – “темні глибини доісторії” й віддалене майбутнє”, автор визначає авторитет як соціальний феномен у межах емпіричного просторово-часового відрізка, що бере свій початок у матеріально-доказових знахідках перших відомостей про людину, а завершується у вигляді матеріально-детер-

мінованої антиципації; на думку В.С. Богданова, необхідно перейти від дискретного, уривчастого до безперервного (континууму) [3].

Очевидно, що трактування В.С. Богдановим феномену авторитету, обертаючись навколо філософсько-теоретичного аспекту дослідження, базується на традиційному концепті, за яким авторитет – це форма та результат соціальної взаємодії, де структурування й моделювання наукової системи щодо авторитету відповідає контексту історико-економічної та соціокультурної еволюції людства. Однак постмодерна доба замість віри в однозначність прогресивного соціального розвитку відроджує образ циклічності соціально-історичного часу як нову тенденцію в культурному й психосоціальному самоусвідомленні розвинених суспільств, де заперечення та протистояння виявляються повною мірою. Постмодернізм має імпульсивний, вибухоподібний характер процесу, спрямованого всередину, який можна пов'язати з “тріумфом” особистісної індивідуальності на тлі її внутрішнього пробудження – усвідомлення своєї відповідальності за процеси, що відбуваються в суспільстві та державі. Найбільш гідними й авторитетними членами соціуму виступають ті, хто найбільш повно концентрує в собі зразкову людину, спільний інтерес, колективні уявлення, суспільну волю й зміст колективного несвідомого. За цих умов уявлення про світ та авторитет керівника багато в чому формують засоби масової інформації, використовуючи знаки й символічні образи, відірвані від конкретних феноменів.

Отже, розвиток феномену авторитету керівника у постмодерному суспільстві відзначається новими тенденціями. Символи замінили собою колишні авторитети, що призводить до появи “віртуальних” авторитетів, які важко зарахувати до традиційного, легально-раціонального чи харизматичного його типів. Сучасні комунікаційні технології дають змогу створювати будь-який потрібний образ. Саме тому, осмислюючи авторитет керівника в сучасному суспільстві, актуальним стає символічний капітал: престиж, репутація, імідж.

Про престиж політичного керівництва заговорили в кінці XIX ст., його вплив базувався на повазі й захопленні співгромадян. Це явище можна пояснювати своєрідним рухом моди як результат наслідування керівнику-взірцю. Спільний смисл закладено в поняттях “авторитет” і “репутація”, оскільки репутація й авторитет як суспільні явища функціонально пов'язані з таким поняттям, як довіра, яке допомагає особам скорочувати в часі процеси формування авторитету й репутації. Тож керівник може мати переваги, якщо він характеризується позитивною репутацією, яка вимагає миттєвого встановлення і, акумулюючись у реальний образ, дає змогу скоротити дистан-

цію у взаємодії між людьми. На відміну від репутації, існує її нереальний образ – імідж. Імідж людини – це думка про неї, що виникла в людей у результаті сформованого в їх психіці образу цієї людини, який виник унаслідок прямого їх контакту із цією людиною або внаслідок отриманої про неї інформації від інших людей. Сьогоднішнє соціально-політичне й духовне життя буквально все “від політики до поезики стало театральним” [5, с. 184]. У сучасному суспільстві більше не існує істини чи реальності, а замість них володарюють шоу-політика, шоу-правосуддя, шоу-культура. Таке відчуття театральності прозорості, нереальності життя виявилось у 80-х рр. XX ст., і воно ж стимулювало процеси переосмислення індивідуальної особистості в постмодерному суспільстві. Зазвичай люди вибирають собі ролі, які є їм близькими в цьому сенсі, однак це не повний образ вибраної ролі, оскільки є ще зворотний бік, що стосується несвідомого й називається Тінню. Тінь – це підсвідомі бажання, не сумісні із соціальними стандартами, це якийсь нижчий рівень свідомості щодо сучасного суспільства, і це хтось, хто хоче робити те, чого людина собі не дозволяє. Часто людина підозрює в собі цю чужу особистість, коли, увійшовши в раж, потім виправдовує себе: “Це не я, на мене немов падає така пала”. А те, що на неї “пало”, – це первісна, неконтрольована, тваринна частина особистості – Тінь. Інакше кажучи, віртуальна реальність, гра може виявляти “тінь” людини й таким чином ставати її “доповненням” до образу авторитету через створення чи знищення віртуального авторитету та перенесення одержаного образу в реальний.

Таким чином, відбувається заміщення, вказування на інше – те, що є невидимим, але що може бути припущене. Інакше кажучи, знак, символ – це начебто відсутність реальності, але водночас і існування реальності – уявної, віртуальної.

Знаки, образи й символи Ж. Бодрійяр називає симулякрами, які він трактує як символи самодостатньої реальності. Учений вважає, що симулякри поширились на всі сфери суспільного життя й стали реальностями. Тож світ, у якому ми живемо, замінено на копію світу, в якій ми знаходимо тільки штучні стимули – симулякри й нічого іншого. Проте симулякр – це зовсім не те, що приховує істину, це істина, яка приховує, що її немає. Симулякр – істина [11]. Ж. Бодрійяр упевнений, що переважна більшість цінностей та авторитетів, що з'явилися в останні десятиліття, є не чим іншим, як симулякрами: чи то популярний політик, чи то нова марка питної води. Проте особам, що сприймають ці віртуальні авторитети як реальність чи як власні переконання, здається, що вони є повністю вільними у своїх актах споживання, не здо-

гадуючись, що це обмежує їх свободу. Таким чином, зникають межі між реальністю та вигадкою, між істиною й неправдою, між авторитетом і феноменом, що ним позначається. Тож реальність та істина перестають існувати. Далеко не завжди існує можливість висловити словами все те, що ми відчуваємо та розуміємо. Є речі, стани й події, суть яких неможливо “розкласти по полицях”, пояснити раціонально, оскільки в глибинах людської душі “живе” колективне несвідоме – архетипи, тобто первинні природні образи, ідеї та переживання, властиві людині як суб’єктові колективного несвідомого, які містять у собі “тисячу й один” зміст переживань і таємниць, які будь-якої миті можуть виявитися й акумулюватися в ідеал, образ чи символ. Знаки-символи, образи й моделі є природними для людини, а ілюзія – одна з граней її світогляду, яка з успіхом перетворює моделі на реальність, а реальність – на моделі. Тож у такій соціальній динаміці постають інші можливості – “знімання копій з оригіналу”, коли копія є не гіршою за оригінал. Таким способом відбувається тиражування образу керівника, де його авторитет, представлений символами, начебто втрачає реальність. Однак цей факт, як уже згадувалось, призводить до появи “віртуальних авторитетів”, які вже не можна віднести до класичних його типів: традиційного, легально-раціонального чи харизматичного, оскільки новітні комунікаційні технології дають змогу створювати необхідний імідж, що унеможлиблює розглядати їх справжність.

Висновки. В епоху українського Модерну, що відповідає інволюційному періоду універсального соціального циклу, універсалізм, абстрактність та існування тоталітаризму відтворюють типові властивості соціально-психологічного комплексу особистості й суспільства, а саме: екстравертність, інтуїтивність, екстернальність, ексекутивність, інтуїтивність та ірраціональність.

В епоху українського Постмодерну, що відповідає еволюційному періоду універсального соціального циклу, виявляється характерна для цього часу смислова структура множинності. Типовими властивостями соціально-психологічного комплексу особистості та суспільства є такі: інтроверсія, прагматичність, раціональність, сенсорність, інтенціональність та інтернальність. У розвитку феномену “авторитет” з’явилися нові тенденції, а саме психосоціальне переосмислення суб’єктивного фактора в управ-

лінській діяльності, усвідомлення керівником органів державної влади, що його дії здійснюються не лише в певному політичному та економічному, а й у духовному середовищі. Нематеріальні цінності, норми моралі, символічний капітал і віртуальна реальність зумовлюють авторитетний образ керівника.

Список використаної літератури

1. Афонін Е.А. Велика розтока (глобальні проблеми сучасності: соціально-історичний аналіз) / Е.А. Афонін, О.М. Бандурка, А.Ю. Мартинов; Укр. тов-во сприяння соц. інноваціям; Відд. інф.-бібл. забезпечення Апарату Верховної Ради України. – К.: Видавець Парапан, 2002. – 352 с.
2. Бердяев Н.А. Судьба России. Опыты по психологии войны и национальности / Н.А. Бердяев. – М., 1990. – 325 с.
3. Богданов В.С. Авторитет як предмет соціально-філософського аналізу: дис. ... д-ра філос. наук / В.С. Богданов. – К., 1997. – 30 с.
4. Большой толковый социологический словарь (Collins): пер. з англ. – М.: Вече: АСТ, 1999. – Т. 2: (П–Я). – 528 с.
5. Ильин И.П. Постмодернизм от истоков до конца столетия. Эволюция научного мифа / И.П. Ильин. – М., 1998. – 265 с.
6. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914. Давні владики: Михайло Левицький і Григорій Яхимович, 1813–1863. На підставі споминів написав д-р Кость Левицький [Електронний ресурс] / Кость Левицький. – Режим доступу: <http://ukrstor.com/ukrstor/levizkij-politdumki01-21.html>.
7. Кейзеров Н.И. Власть и авторитет / Н.И. Кейзеров. – М., 1973. – 264 с.
8. Комаров В.Д. К проблеме авторитета в социологической теории / В.Д. Комаров // Вестник Ленинградского университета. – 1967. – № 11. – Вып. 2. – С. 86–96.
9. Михеев В.И. Социально-психологические аспекты управления. Стиль и методы работы руководителя / В.И. Михеев. – М., 1975. – 181 с.
10. Посохов Л.П. Социальная сущность и политическое значение проблемы авторитета: автореф. дис. ... канд. филос. наук / Л.П. Посохов. – М., 1961. – 19 с.
11. Baudrillard J. Simulations / J. Baudrillard. – New York: Semiotext(e), 1983. – P. 45–57.

Стаття надійшла до редакції 17.06.2013.

Новаченко Т.В. Генезис авторитета руководителя в условиях украинского Модерна и Постмодерна

В статье представлен генезис авторитета руководителя в условиях украинского Модерна и Постмодерна в контексте универсального социально-исторического цикла. Определено соот-

ветствие эпохи Модерна его инволюционному периоду, а эпохи Постмодерна – эволюционному.

Ключевые слова: социально-исторический цикл, авторитет, инволюция, эволюция, архетипы.

Novachenko T. The Genesis of the prestige of a leader in the conditions of Ukrainian Modern and the Postmodern

The article presents the Genesis of the prestige of a leader in the conditions of Ukrainian Modernism and Postmodernism in the context of the universal socio-historical cycle. In the frameworks of social cycles, their holistic natural sense arise, become, develop and collapse the basic social processes and transient socio-historical epochs resist multidirectional vector force of social development. Determined that the era of modern meets his involutory period, and the era of post-modernism-evolutionary. The modern era inherent versatility, abstractness, the existence of totalitarianism, thanks to which recreates the types of properties socio-psychological complex of personality and the society, namely: extraversion, intuitive, externality, ekzekutivity, intuition and irrationality.

In the Postmodern era is manifested typical for this time semantic structure of plurality. Typical properties of socio-psychological complex of the individual and society are the following: introversion, pragmatism, rationality, sensory, intentionality and internality. In the development of the phenomenon of "authority" new trends, namely psychosocial rethinking of the subjective factor in the management activities. Awareness of the head of state authorities that his actions are carried out not only in certain political and economic sphere, but in the spiritual. Intangible values, morals, symbolic capital, and virtual reality cause authoritative image of the head.

Key words: socio-historical cycle, authority, involution, evolution, archetypes.